

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Український державний морський технічний університет
імені адмірала Макарова

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ З КУРСУ "ФІЛОСОФІЯ"

Рекомендовано Методичною радою УДМТУ
як методичні вказівки

Миколаїв 2003

УДК 378.147

Гусаріна Г.А., Кисляков В.П. Модульний контроль знань з курсу "Філософія": Методичні вказівки. – Миколаїв: УДМТУ, 2003. – 20 с.

Кафедра філософії та культурології

У вказівках подано основні характеристики перевірочних модулів та наведено можливі варіанти завдань.

Призначено для студентів всіх форм навчання.

Рецензент канд. філос. наук, доц. В.Я. Кречиков

© Український державний морський
технічний університет, 2003
© Видавництво УДМТУ, 2003

ВСТУП

Місце перевірочних модулів у структурі курсу

Контроль засвоєння навчального матеріалу з філософії проводиться двічі на семестр у вигляді проміжного і підсумкового занять. *Структурно* ці заняття розташовані так: перше – після викладу восьми тем курсу, друге – після викладу наступних дев'яти тем.

Зміст і будова перевірочних модулів

Змістовно перевірочні модулі поділяються на запитання, вправи і тести різних груп складності. До перевірочних завдань першої групи складності належать досить прості запитання і вправи, які не вимагають детального письмового викладу і полягають у виборі правильних лаконічних відповідей. Друга група – середньої складності – вимагає вміння формулювати певні визначення, суть різноманітних підходів до суспільних явищ і процесів, вміння дати коротку характеристику того чи іншого філософського поняття. Третя група – вищої складності – містить у собі проблемні завдання, виконання яких передбачає вміння логічно мислити, зіставляти й аналізувати.

Порядок нарахування балів за виконання завдання

Відповідно до складності завдань установлюється порядок нарахування балів, а в подальшому – виведення підсумкової оцінки за виконані завдання, яка може стати основою для оцінки на іспиті чи заліку. Максимальна оцінка за правильні відповіді на

запитання першої групи складності становить 5 балів, другої групи – 10 балів, третьої – 15 балів; сумарна найвища оцінка за одне опитування – 30 балів.

Якщо студент набере суму від 23 до 30 балів, це відповідатиме оцінці "відмінно"; від 17 до 22 балів – "добре"; від 10 до 16 балів – "задовільно"; нижче 10 балів – "незадовільно".

Крім того, до сумарної кількості балів можна додати оцінку за реферат (найвища – 20 балів).

Сумарна оцінка

Таким чином максимальна сумарна оцінка за один перевірючий модуль може становити 50 балів (30 – за контрольне опитування за трьома запитаннями різних груп складності плюс 20 – за реферат). Всього за два зданих перевірючих модулі студент може одержати максимальну оцінку 100 балів при умові бездоганного виконання двох контрольних завдань і написання протягом семестру двох рефератів.

Кожна з груп містить по 30 варіантів завдань (з урахуванням середньої чисельності студентської групи та можливості розробки максимального числа варіантів запитань, тестів і вправ, які не повторюються).

Організація перевірючих і контрольних занять

Для перевірки знань студентів викладач використовує картки з персональним завданням для кожного студента, які складаються з трьох запитань, тестів і вправ різних ступенів складності. Бажано включати до картки по одному завданню з кожної із груп складності (в кожній картці доцільно помістити по три завдання, складність виконання яких зростатиме).

На перевірючих заняттях кожний студент групи отримує свою картку і готує відповіді протягом однієї години. Перевірючі заняття (2 год) методично доцільно побудувати таким чином: коротке вступне слово викладача з поясненням вимог до контролю знань студентів і загальною характеристикою завдань; як приклад може бути зачитана одна із заздалегідь приготовлених карток з запитаннями і правильними відповідями (10 хв); розподіл карток серед студентів (5 хв); виконання перевірючих завдань (60 хв); збирання заповнених карток (5 хв); відповіді викладача на питання, які виникли (10 хв).

Звичайно, поділ часу контрольного заняття може бути змінний згідно з бажаннями викладача чи формою проведення перевірок занять (у вигляді контрольних письмових робіт або заняття в комп'ютерному класі).

МОДУЛЬ I

Завдання першої групи складності

I. *Виберіть твердження, яке належить до матеріалістичного світогляду:*

1. Істинне буття належить духовному початку.
2. Дійсна основа буття – матерія.
3. Світ ідей становить собою істинне буття.

II. *Хто з філософів сказав: "Усе є число"?*

1. Геракліт.
2. Піфагор.
3. Фалес.

III. *Кому з філософів належить вислів: "В одну і ту ж річку не можна увійти двічі"?*

1. Піфагору.
2. Геракліту.
3. Ксенафану.

IV. *Для філософії якого часу правильним буде таке твердження: "Релігійна орієнтація філософських систем диктувалась основними догмами християнства"?*

1. Античність.
2. Середні віки.
3. Відродження.
4. Новий час.

V. *Кому належить визначення матерії як "слабкого виду буття"?*

1. Арістотелю.
2. Ф. Аквінському.
3. Кузанському.

VI. *Суперечку про універсальність природи вели:*

1. Реалісти і номіналісти.
2. Стоїки та епікурейці.

VII. *Філософії якої епохи найбільше притаманні ідеї гуманізму?*

1. Середніх віків.
2. Відродження.
3. Нового часу.

VIII. *В який історичний період проблеми теорії пізнання були найважливішими?*

1. Античний.
2. Середні віки.
3. Відродження.
4. Новий час.

IX. *Хто з названих філософів надавав перевагу емпіричним методам пізнання?*

1. Бекон.
2. Декарт.

X. *Кому з названих філософів належить вислів: "Не Бог створив людину, а людина створила Бога"?*

1. Арістотелю.
2. Кузанському.
3. Гегелю.
4. Фейєрбаху.

XI. *У чийй філософській системі дійсність представлена як ланцюг діалектичних переходів?*

1. Гегеля.
2. Фейєрбаха.
3. Канта.

XII. *З наведених тверджень виберіть те, яке найбільш вірно відображає поняття матерії:*

1. Матерія є першоосновою всього суцього.
2. Усі існуючі конкретні матеріальні утворення і є матерією у різноманітних її формах, видах, властивостях і відношеннях.

XIII. *Визначте правильне висловлювання:*

1. Ідеалізм являє собою заперечення існування світу конкретних предметів і явищ.

2. Ідеалізм – це прагнення обґрунтувати значення ідеалів у житті, прагнення людини до вдосконалення.

3. Ідеалізм – це визнання ідей, свідомості первинними.

XIV. Яке твердження належить до діалектичного, а яке – до метафізичного погляду на світ?

1. Природа і природні явища не взаємодіють та існують незалежно один від одного.

2. Природа знаходиться у стані безперервного руху і змін, оновлення і розвитку.

3. Природа знаходиться у стані спокою і нерухомості, застою і незмінності.

XV. Прикладом дії якого закону діалектики служить дане твердження: "Будь-яка хвороба – це відхилення від норми, але не будь-яке відхилення від норми є хворобою"?

1. Закон заперечення заперечення.

2. Закон переходу кількісних змін в якісні.

3. Закон єдності й боротьби протилежностей.

XVI. Виділіть положення, які характеризують:

а) діалектичну концепцію розвитку;

б) метафізичну концепцію розвитку:

1. Розвиток як зменшення та збільшення, як повторення.

2. Розвиток як ... роздвоєння єдиного на взаємовиключні протилежності та взаємоперехід одного в інше.

3. Розвиток як процес якісних змін (стрибки, виникнення нового тощо).

4. Розвиток як єдність кількісних і якісних змін, які включають" в себе і повільну еволюцію, і швидкі стрибки-перерви поступовості".

XVII. Укажіть положення, якими характеризується сутність закону як філософської категорії:

1. Форма мислення, за допомогою якої людина пізнає світ.

2. Стійкі, обов'язкові норми і правила поведінки, діяльності людей, установлені на основі відповідного вчення про моральність.

3. Внутрішній, істотний, повторюваний, стійкий, необхідний зв'язок явищ, який обумовлює їх рух, зміну і розвиток.

XVIII. Укажіть положення, які характеризують матеріалістичну діалектику як загальний метод пізнання і перетворення

дійсності:

1. Являє собою метод пояснення процесів розвитку, які відбуваються в природі.
2. Науковий метод у соціології, який розглядає суспільство як живий організм, що знаходиться в постійному розвитку.
3. Дає можливість довести правильність внутрішньої аргументації та спростувати докази опонента.

XIX. З наведених висловлювань виберіть правильне:

1. Матеріалізм – це вчення, яке стверджує, що в основі світу лежать матеріальні основи (вода, вогонь, атом).
2. Матеріалізм – це світоглядний принцип життя, відповідно до якого матеріальні потреби людей є вищими за духовні.
3. Матеріалізм – філософське направлення, яке стверджує первинність матерії і вторинність свідомості.

XX. Виділіть правильне судження:

1. Категорії – ступені пізнання.
2. Категорії – важливий теоретичний інструмент наукового пізнання.
3. Знання категорій необхідне лише вченим.

XXI. Виберіть правильне визначення:

1. Протиріччя – це відносини між різними сторонами предмету чи різними предметами.
2. Протиріччя – результат помилок, неправильних дій.
3. Протиріччя являють собою негативні явища, різноманітні недоліки і тіньові сторони життя, які слід усунути.
4. Протиріччя – це несумісність, взаємовиключення протилежностей.

XXII. Назвіть протиріччя, яке в розвитку продуктивних сил нашої країни є головним:

1. Протиріччя між класами і соціальними групами.
2. Протиріччя між суспільством і природою.
3. Протиріччя між особистістю і суспільством.
4. Протиріччя між потребами і виробництвом.

XXIII. Виділіть правильне судження:

1. Якість являє собою вигляд, зовнішній обрис, форму предмета, що відрізняє його від інших предметів.

2. Якість – це цінність предмета, яка полягає в його властивостях, здатних задовольняти потреби людини.

3. Якість є однією, найголовнішою і найважливішою властивістю предмета, котра робить його саме таким, а не іншим.

4. Якість – це внутрішня визначеність предмета, утворена сукупністю його основних властивостей.

XXIV. З наведених суджень про діалектичне заперечення виберіть дійсне:

1. Діалектичне заперечення є знищенням старого і ствердженням нового.

2. Діалектичне заперечення – це заперечення, яке відкриває сприятливі умови для подальшого розвитку, заперечення з утриманням позитивного із старого.

3. Діалектичне заперечення як наслідок розв'язання зовнішніх протиріч.

4. Діалектичне заперечення становить собою закономірність розвитку тільки духовного життя суспільства.

XXV. Яке з тверджень відповідає законам діалектики:

1. Закон заперечення заперечення.	1. Указує на джерела розвитку.
2. Закон переходу кількісних змін в якісні.	2. Указує на механізм розвитку.
3. Закон єдності і боротьби протилежностей.	3. Указує на загальний напрямок тенденцій розвитку.

XXVI. З наведених тверджень виберіть те, яке не відповідає матеріалістичному вченню:

1. Матеріалізм – це узагальнення даних усіх наук, квінтесенція всіх знань.

2. Матеріалізм – наука про первинність матерії і вторинність свідомості, про найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства і мислення.

3. Матеріалізм – це теорія світогляду та методологія науки.

4. Матеріалізм – це своєрідна мова для викладу та обговорення загальнотеоретичних проблем і загальнолюдських цінностей.

XXVII. Укажіть правильне висловлювання:

1. Думка не є властивістю мозку.
2. Думка існує поза і незалежно від людини.
3. Думка – продукт мозку, ідеальне відображення дійсності.

XXVIII. Категорія існує об'єктивно і незалежно від свідомості людей:

1. Так.
2. Ні.

XXIX. З наведених міркувань виберіть неправильне:

1. Причина є попередній наслідок.
2. Перехід причини в наслідок передбачений визначеними умовами.
3. Причина і наслідок міняються місцями.
4. У природі і суспільстві все відбувається або в силу необхідності, або в силу випадковості.

XXX. Виділіть правильне міркування:

1. Свідомість характерна тільки для людей і вищих тварин.
2. Думає тільки жива матерія.
3. Свідомість – вища форма відображення дійсності.
4. Нежива матерія не володіє властивістю відображення.

Завдання другої групи складності

1. Поняття світогляду.
2. Поясніть особливості міфологічної свідомості.
3. Поясніть структуру світогляду.
4. Причини виникнення філософії (криза міфологічної свідомості, розподіл праці, соціальна нерівність).
5. Агностицизм як явище.
6. Розкрийте зміст понять "абсолютна ідея" та "світовий дух" у філософії Гегеля.
7. Основні напрямки західної філософії ХХ ст.
8. Дайте визначення категорії "буття" і назвіть основні його форми.
9. Матерія та форми її існування.
10. Розкрийте зміст понять "рух", "розвиток". Назвіть основні форми руху матерії.
11. Назвіть основні принципи діалектики.
12. Дайте визначення закону як категорії.

13. Дайте характеристику основним законам діалектики.
14. Головні типи протиріччя в суспільстві.
15. Назвіть особливості категорії діалектики.
16. Поняття практики.
17. Яка різниця між теоретичним і практичним ставленням людини до оточуючого світу?
18. Дайте філософське визначення свідомості.
19. Назвіть основні форми психічного відображення дійсності.
20. Розкрийте зміст взаємозв'язку мислення та мови.
21. Назвіть рівні суспільної свідомості.
22. Розкрийте зміст понять "свідоме" і "безсвідоме".
23. Перерахуйте і дайте характеристику методам емпіричного пізнання.
24. Дайте визначення понять "суб'єкт пізнання" та "об'єкт пізнання".
25. Назвіть основні форми чуттєвого пізнання.
26. Назвіть основні форми раціонального пізнання.
27. У чому різниця між науковим і повсякденним пізнанням?
28. Виділіть рівні наукового пізнання.
29. Перерахуйте і дайте характеристику методам теоретичного пізнання.
30. Діалектика. Її основні принципи та закони.

Завдання третьої групи складності

1. Як взаємодіє філософія з науками про природу і суспільство?
2. Назвіть основні етапи розвитку античної філософії.
3. Охарактеризуйте матеріалістичну та ідеалістичну лінії в античній філософії.
4. Дайте оцінку взаємодії релігії та філософії в епоху середньовіччя.
5. У чому сенс філософських розходжень між номіналізмом і реалізмом?
6. Назвіть основні ідеї філософії епохи Відродження.
7. Основні течії філософії Нового часу.
8. Назвіть імена видатних філософів Нового часу.
9. Укажіть, які проблеми гносеології піднімалися і вирішувалися у філософії Канта.
10. Назвіть основні риси діалектики Гегеля.

11. У чому проявляється матеріалізм Л. Фейєрбаха?
12. Чим відрізняються між собою позитивізм та екзистенціалізм як філософські течії?
13. Розкрийте ставлення ірраціоналізму до науки.
14. Дайте характеристику основним ідеям "філософії життя" (за Ніцше, Шопенгауером, Бергсоном).
15. Дайте характеристику основним законам діалектики.
16. Назвіть основні види практики.
17. Розкрийте структуру свідомості.
18. Назвіть фактори, які сприяли виникненню свідомості.
19. Охарактеризуйте взаємозв'язок психіки та свідомості.
20. Як співвідносяться між собою поняття "матеріальне" та "ідеальне"?
21. Дайте коментар твердженню: "Свідомість є усвідомлене буття".
22. Назвіть основні принципи теорії пізнання.
23. Розкрийте суть і зміст понять "істина", "об'єктивна істина".
24. Дайте визначення понять "абсолютна і відносна істина".
25. Роль традицій у формуванні особистості.
26. Розкрийте зміст понять "технічна культура", "гуманітарна культура", "економічна культура", "правова культура".
27. Як ви розумієте співвідношення понять відображення і свідомості.
28. Функції діалектики.
29. Діалектика абсолютного та відносного в об'єктивній істині.
30. Розкрийте філософський зміст понять "матерія ", "простір", "час ".

МОДУЛЬ II

Завдання першої групи складності

I. *До форм логічного пізнання не належить:*

1. Міркування.
2. Уявлення.
3. Поняття.
4. Умовивід.

II. *Укажіть правильне висловлювання:*

1. Істина є очевидне безперечне положення, яке не потребує доводів.
2. Істина – це результат узгодження між ученими.
3. Істина являє собою внутрішнє, несуперечливе висловлювання.
4. Істина – це адекватне, відповідне дійсності відображення.

III. *Виберіть напрямлення, якому може належати думка: "Всі події у суспільстві відбуваються у відповідності з необхідністю, виключаючи всі випадковості":*

1. Матеріалістичне розуміння історії.
2. Фаталізм.
3. Волюнтаризм.
4. Об'єктивний ідеалізм.

IV. *Яка філософсько-історична школа вважає, що історію творять не маси, а особистості?*

1. Релігійне розуміння історії.
2. Фаталізм.
3. Суб'єктивний ідеалізм.
4. Матеріалістичне розуміння історії.

V. *Укажіть напрямлення, якому може належати думка про те, що суспільство розвивається на основі передбаченої гармонії:*

1. Релігійне розуміння історії.
2. Матеріалістичне розуміння історії.
3. Суб'єктивний ідеалізм.
4. Об'єктивний ідеалізм.

VI. *Укажіть, у чому полягає відносна самостійність свідомості:*

1. Свідомість розвивається за законами, які не мають аналогів у об'єктивному світі.
2. Активний вплив свідомості на реальну дійсність.
3. Наступність свідомості в розвитку духовних явищ.
4. Взаємозв'язок і взаємодія різноманітних проявів свідомості.
5. Замкнутість свідомості у самій собі (нематеріальний феномен).

VII. *Виділіть положення, яке розкриває предмет діалектики:*

1. Найвсебічніше, багате, змістовне і глибоке вчення про розвиток.

2. Мистецтво сперечатися, розкривати протиріччя в доводах опонента.

3. Наука про найбільш загальні закони природи, суспільства і мислення.

4. Спосіб теоретичної і практичної діяльності людей, який відповідає об'єктивним законам розвитку.

VIII. Укажіть, чим відрізняються поняття "об'єктивна" та "суб'єктивна" діалектика:

1. Вчення про зв'язок і розвиток об'єктивних процесів та їх відображення в системі принципів, законів і категорій матеріалістичної діалектики.

2. Відображення діалектики об'єктивного світу в свідомості людей.

3. Взаємозв'язок і розвиток предметів, процесів та явищ об'єктивного світу.

4. Протиріччя в самій сутності предметів об'єктивного світу, боротьба протилежних тенденцій, зв'язки і відношення речей та процесів об'єктивного світу.

IX. Виділіть правильне висловлювання:

1. Виникнення суспільства – натурально-природний процес.

2. Виникнення суспільства виступає як самостійний процес, який не має нічого спільного з природою.

3. Виникнення суспільства – закономірний результат розвитку природи й одночасно якісний стрибок.

X. Укажіть, які з природних факторів домінували в епоху первісності:

1. Кліматичні умови.

2. Природний характер засобів існування.

3. Енергетичні джерела.

XI. Чи правильно розкрито зміст наступних понять: "географічне середовище", "біосфера", "ноосфера"?

1. Географічне середовище – частина природи, залучена до предметно-практичної діяльності людини.

2. Біосфера – це ступінь (межа) розповсюдження всього живого.

3. Ноосфера – сфера розповсюдження людського розуму і продуктів його діяльності на планеті.

4. Географічне середовище, біосфера і сама людина є результатом діяльності Бога.

5. Природа для людини – не храм, якому треба поклонятися, а майстерня, в якій він працює.

XII. Виділіть правильне судження:

1. Народонаселення країни – це всі люди, які живуть на її території.

2. Народонаселення – це все доросле населення.

3. Народонаселення – це народ, працівники.

4. Народонаселення – це все самодіяльне населення.

XIII. Виділіть хибне судження:

1. Густина народонаселення та його приріст сприяють збільшенню головної продуктивної сили суспільства – трудящих.

2. Густина населення та його приріст впливають на темпи розвитку продуктивних сил.

3. Густина народонаселення та його приріст визначають характер і рівень розвитку продуктивних сил.

4. Густина народонаселення та його приріст визначають стан трудових ресурсів країни.

XIV. Укажіть явище, яке не належить до суспільно-економічної формації:

1. Техніка.

2. Природа.

3. Держава.

4. Нація.

XV. Виберіть елемент, який визначає існування формації:

1. Економічний базис.

2. Рівень і характер розвитку продуктивних сил.

3. Класовий склад і соціальна структура.

4. Пануюча ідеологія.

XVI. Головним у продуктивних силах є:

1. Знання праці, техніка.

2. Предмети праці, сировина.

3. Технологія та організація виробництва.

4. Працівники.

XVII. Визначте головні напрямки науково-технічного прогресу:

1. Освоєння космосу.
2. Біологічні технології.
3. Інформатика.
4. Енергетика.

XVIII. *Основними з виробничих відносин є:*

1. Відносини співробітництва.
2. Відносини власності.
3. Відносини обміну й розподілу.

XIX. *Виберіть хибне судження:*

1. Виробничі відносини визначають рівень і характер розвитку продуктивних сил.
2. Продуктивні сили визначають тип виробничих відносин.
3. Виробничі відносини – активна форма розвитку продуктивних сил.
4. Продуктивні сили – найбільш рухомий елемент способу виробництва.

XX. *Укажіть, що є основним мотивом розвитку продуктивних сил:*

1. Прагнення перетворити природу.
2. Збільшення знань, розвиток науки.
3. Потреби (матеріальні).
4. Економічні інтереси.

XXI. *Виділіть правильне судження:*

1. Економічний базис визначає політичну та правову структуру суспільства.
2. Політичні інституції визначають тип економічних відносин.
3. Економічний базис являє собою сукупність факторів "людина і техніка".
4. Економічний базис – це виробничі відносини.

XXII. *Виберіть правильне судження:*

1. Суспільна свідомість – це сукупність духовних процесів, які відбуваються в суспільстві.
2. Суспільна свідомість – це відтворення у свідомості людей суспільних, а не природних зв'язків і явищ.
3. Суспільна свідомість – це раціональне відображення дійсності.

4. Суспільна свідомість – це правильне, справжнє відображення будь-якої дійсності людьми.

XXIII. Виберіть явище, яке не належить до надбудови:

1. Церква.
2. Мова.
3. Ідеали.
4. Свіість.

XXIV. Виберіть явище, яке належить до надбудови:

1. Класи.
2. Сім'я.
3. Почуття.
4. Технологія виробництва.

XXV. Виберіть правильне визначення:

1. Особистість – це конкретна, реальна людина у всій сукупності своїх фізичних і духовних якостей.
2. Особистість – це індивід з неповторними своєрідними рисами, які відрізняють його від інших людей.
3. Особистість – це продукт суспільних відносин.
4. Особистість – це видатний представник свого суспільства, народу, класу.

XXVI. Виберіть правильне визначення:

1. Суспільство – сукупність індивідів.
2. Суспільство – сукупність стосунків людей.
3. Суспільство – самостійне явище, не пов'язане з індивідуумами.
4. Суспільство – спосіб взаємного пристосування індивідів.

XXVII. Виділіть правильне судження:

1. Історичні спільності визначаються природно-біологічними передумовами, тому що пов'язані з расами.
2. Історичні спільності мають соціальне забарвлення, тому що визначаються способом виробництва, економічним базисом.
3. Історичні спільності походять з духовної природи і визначаються єдністю духовних властивостей.

XXVIII. Укажіть ознаку, яка не є обов'язковою для нації:

1. Єдина мова.
2. Економічна спільність.
3. Єдина територія.
4. Єдина державність.

XXIX. Які з наведених нижче суспільних інститутів не належать до політичної системи суспільства?

1. Церква.
2. Армія.
3. Політичні партії.
4. Держава.

XXX. Виберіть правильне судження:

1. Суспільне буття – це всі суспільні явища, які існують поза свідомістю людини.
2. Суспільне буття – сукупність матеріальних, географічних умов життя суспільства і біологічної природи людини.
3. Суспільне буття – це матеріальне виробництво та економічна діяльність суспільства.
4. Суспільне буття – це знаряддя праці, техніка.

Завдання другої групи складності

1. Дайте характеристику природним умовам життєдіяльності індивіда та суспільства.
2. Що вивчає наука "екологія"?
3. Назвіть причини глобальної екологічної кризи.
4. Шляхи подолання екологічної кризи.
5. У чому сутність ідеалістичного сенсу історії?
6. Розкрийте зміст поняття "об'єктивний фактор історії".
7. Визначте зміст поняття "суб'єктивний фактор історії".
8. Що таке волюнтаризм, фаталізм, об'єктивізм?
9. Розкрийте зміст поняття "громадянське суспільство".
10. Укажіть, у чому різниця між матеріальними та духовними суспільними відносинами.
11. Визначте зміст понять "індивідуалізм", "колективізм", "альтруїзм" та "егоїзм".
12. Назвіть основні сфери життя суспільства.
13. Причини виникнення держави.
14. Поняття "суспільно-економічна формація".
15. Укажіть, завдяки яким причинам відбувається перехід від одної формації до другої.
16. Визначте склад рушійних сил суспільства.
17. Назвіть існуючі концепції, погляди на роль особистості в історичному процесі.

18. Формация і цивілізація. Визначте, як співвідносяться ці поняття.

19. Що являє собою антропосоціогенез?

20. Укажіть, які цінності є найбільш головними для розвитку людини.

21. Визначте суть і зміст поняття "суспільна сутність свідомості".

22. Розкрийте зміст понять "суспільне буття" та "суспільна свідомість".

23. Поясніть наявність різноманітності форм суспільної свідомості.

24. Розкрийте характер "взаємодії" індивідуальної суспільної свідомості.

25. Розкрийте зміст понять "культура", "духовне життя суспільства".

26. Функції культури.

27. Розкрийте характер взаємодії суспільства і культури.

28. Назвіть функції культури в суспільстві.

29. Укажіть позитивні та негативні моменти спадкоємності культури.

30. Як співвідносяться поняття "культура" і "цивілізація"?

Завдання третьої групи складності

1. Формацийні особливості взаємодії суспільства та природи (первісність, феодалізм, буржуазне суспільство).

2. Охарактеризуйте взаємодію культури і природи.

3. Розкрийте зміст матеріалістичного розуміння суспільства. Назвіть спільне та відмінне між законами природи та суспільства.

4. Матеріалістичне поняття природи і сутність людини, основні риси.

5. Визначення поняття "людина", "індивідуальність", "особистість".

6. Як співвідносяться біологічне і соціальне в людині?

7. Чому сенс буття людини розглядається як проблема?

8. У чому полягає різниця між поняттями "особистість", "індивідуальність", "людина"?

9. Особистість і соціальне середовище. Розкрийте їх взаємодію.

10. Держава й особистість. Укажіть на можливі протиріччя.

11. Назвіть критерії (підстави) для виділення історичних типів особистості.
12. Розкрийте зміст практичного освоєння людиною дійсності.
13. Укажіть різницю між поняттями "культура" і "природа".
14. Поняття соціального прогресу і його спрямованість.
15. Визначте критерії суспільного прогресу.
16. Розкрийте суперечливий характер суспільного прогресу.
17. Дайте характеристику глобальним проблемам сучасного світу.
18. Соціальні утопії. Причини їх виникнення.
19. Структура суспільства як соціальної системи.
20. Охарактеризуйте основні закономірності розвитку сучасного суспільства.
21. Чим пояснюється актуальність філософської проблеми людини у сучасну епоху.
22. Дайте визначення політичної системи суспільства, розкрийте її структурні і функціональні особливості.
23. Місце і роль політичної свідомості та політичної культури у політичній системі.
24. Назвіть типи ціннісних орієнтацій.
25. Наука як феномен культури.
26. Проаналізуйте різноманітні теорії походження держави. Виберіть найбільш вдалу (на ваш погляд).
27. Чи є матеріальне виробництво основою суспільного розвитку?
28. Що таке життєва позиція особистості?
29. Назвіть основні фактори виховання особистості.
30. Екологія та екологічні проблеми в Україні.